

Sounds or Silence: The Permissibility of Women's Singing

Rabbi Jonathan Bienenfeld

ברכות דף כ"ד.

קול באשה ערוה, שנאמר דכי קולך ערב ומראך נאוה.

Talmud Brachot 24a

The voice of a woman is considered nudity, as it says, "For your voice is sweet and your appearance is pleasant."

רמב"ם הל' איסורי ביאה כא:ב

והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוון להנות כמי שנסתכל במקום התורף ואפילו לשמוע קול הערוה או לראות שעה אסור.

Mishnah Torah, Laws of the Prohibitions of Cohabitation, 21:2

And one who so much as gazes at the pinky finger of a woman and intends to derive pleasure is as one who gazes at the private area. And even to listen to her voice or look at her hair is prohibited.

שרידי אש אה"ע סי' עז

מכל מקום, כשנשאלתי ע"ז ממנהלי "ישורון" הוריתי להם שימשיכו את פעולתם עפ"י הדרך שהתוו להם גדולי אשכנז, שהיו צדיקים גדולים וכל כוונתם היתה לשם שמים, להציל את הנוער מסכנת הטמיעה שהתפשטה באשכנז בימיהם ועיי"כ הצילו כמה נפשות מישראל והצליחו לקרבם לתורה ולי"ש, וגדולי אשכנז היו בקיאים ומומחים בחכמת החינוך ולכן הצליחו במעשיהם להקים דורות שלמים של בעלי יר"ש והשכלה חילונית כאחד, מה שלא עלה בידי גאוני גדולי ליטא ופולין, לפי שלא ידעו לכונן את החינוך עפ"י תנאי הזמן. וידוע מה שסיפר הגאון מהר"י סלנטר זצ"ל בשובו מאשכנז ושם נזדמן עם הגה"צ ר"ע הילדסהיימר זצ"ל וראה אותו מרצה שיעורים בתנ"ך ושו"ע לפני נשים צעירות ובתולות. וכה אמר: אם יבוא מי מרבני ליטא להנהיג כן בעדתו, וודאי שיעבירו אותו מכהונתו, וכן הדין. מ"מ הלואי שיהי חלקי בגן עדן עם הגה"צ ר"ע הילדסהיימר.

והטעם הוא משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כמו שנבאר להלן.

Seridei Eish, Even HaEzer, 77

Nevertheless, when I was asked concerning this matter by the administration of "Yeshurun," I instructed them to continue their work on the path laid out for them by the great German authorities, for they are incredibly righteous and their entire intention was for the sake of Heaven, to save the youth from the danger of assimilation that had spread through Germany in their days, and in so doing they saved many Jewish souls and succeeded in drawing them close to Torah and the fear of Heaven. And the German authorities were experts in the area of education, and as such succeeded in their efforts to establish whole generations of individuals who possessed both fear of Heaven and secular education as one, something that the great leaders of Lithuania and Poland could not do, for they did not realize the need to establish educational methodologies

according to the times.

And it is well known that which the great Rabbi Yisrael Salanter, zt"l, related when he returned from Germany having met with the great Rabbi Azriel Hildesheimer, zt"l, having seen him deliver lectures to young women on topics of Tanach and Shulchan Aruch. He said as follows: "If one of the Lithuanian rabbis would advance this approach in his community, they would certainly remove him from his position, as is the law. Nevertheless, how I wish that my lot in Paradise would be alongside the great Rabbi Azriel Hildesheimer." And [Rabbi Hildesheimer's] reasoning was due to "It is a time to act for G-d; they have nullified Your Torah" as we will go on to explain.

שרידי אש שם

ואולם אחרי חקירה ודרישה נאמר לי כי הגאון הצדיק ר"ע הילדסהיימר ז"ל וכן הגרש"ר הירש ז"ל בפרנקפורט על נהר מיין התירו בזמירות קודש לזמר יחד, והטעם משום דתרי קלא לא משתמעיו וכיון שמזמרים יחד אין חשש איסור, אבל לא נחה דעתי בזה.

Seridei Eish, ibid

However, after much research and inquiry, it was told to me that the great and righteous Rabbi Azriel Hildesheimer, z"l, and also the great Rabbi Samson Raphael Hirsch, z"l, in Frankfurt am Main, permitted [women's singing] regarding religious songs to be sung together [with men]. And the reason is because "two voices cannot be heard [individually]." And since [they men and women] are singing at the same time, there is no concern of prohibition. But my mind is not at rest with this [approach].

רמב"ם הלי קרי"ש ג:טז

כשם שאסור לקרות כנגד צואה ומי רגלים עד שירחיק כך אסור לקרות כנגד הערוה עד שיחזיר פניו אפילו כותי או קטן לא יקרא כנגד ערותן אפילו מחיצה של זכוכית מפסקת הואיל והוא רואה אותה אסור לקרות עד שיחזיר פניו, וכל גוף האשה ערוה לפיכך לא יסתכל בגוף האשה כשהוא קורא ואפילו אשתו ואם היה מגולה טפח מגופה לא יקרא כנגדה.

Mishnah Torah, Laws of Reciting the Shema, 3:16

Just as it is prohibited to read opposite excrement and urine until he distances himself, so it is prohibited to read opposite nudity until he turns his face...

...And the whole body of a woman is considered nudity. Therefore, he should not gaze at the body of a woman while he reads, even his own wife. And if one handbreadth of her body is exposed, he should not read opposite her.

כסף משנה שם

וכל גוף האשה וכו'. שם א"ר יצחק טפח באשה ערוה ואוקמוה באשתו ולק"ש. ומ"ש ואם

היה מגולה טפח מגופה היינו דוקא ממקום מכוסה שבה ולישנא דמגולה דייק הכי. ואמרו שם בסמוך קול ושער באשה ערוה וסובר רבינו שלא לענין ק"ש נאמר אלא לענין שאסור ליהנות בקולה ולהסתכל בשערה ולכן לא הזכירה פה:

Kesef Mishna, ibid

[The Talmud states,] “Rabbi Yitzchak said, a handbreadth of a woman is nudity,” and [Maimonides] takes this to refer to his own wife regarding reciting the Shema...

...And following that [the Talmud] says, “the voice of a woman is nudity.” And Maimonides holds that this was not said in regards to the reciting of the Shema, rather, that it is prohibited to derive pleasure from her voice and to stare at her hair. Therefore, he does not mention it here.

שרידי אש שם

ובמס' תמורה י"ד, ב איתא שהתירו לכתוב דברי תורה שבע"פ משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, ואמרו: מוטב תיעקר אות אחת מן התורה ולא תשתכח תורה מישראל, ובמס' גיטין דף ס', א למדו מזה שמותר לטלטל ולקרות בספר אפטרותא משום כיון דלא אפשר עת לעשות הפרו תורתך.

בוודאי שדבר זה נמסר רק לחז"ל להכריע מתי הוא העת לעשות ומה מותר להפר, ולא נמסר לכל אדם לעשות מעשה בשביל שהוא יודע כי יש כאן עת לעשות וכו'.

ואולם בנידון שאין כאן איסור גמור ורק יש כאן מנהג חסידות ומדת צניעות אפשר לדרוש סמוכין ולהתיר בארץ צרפת, שכבר הגיע מצב היהדות עד משבר ואם לא נאחז באמצעים חינוכיים מנוסים ומעוטרים בהצלחה, כאותם של ארגון "עזרא" באשכנז וארגון "ישורון"

בצרפת, עתידה תורה ח"ו שתשתכח מישראל, וד"ל

Seridei Eish, ibid.

And in Tractate Temurah 14b it states that they permitted the writing of the Oral Law because of, “It is a time to act for G-d, lest His Torah be nullified.” And they said, “It is better that one letter of the Torah be uprooted than the to have Torah be forgotten from Israel...

...Certainly this ability is given over only to our Sages of blessed memory, to determine when it is a “time to act” and what is permitted to be nullified. It is not given over to every man to act according to his understanding that there is present “a time to act.”

However in a case in which there is no explicit prohibition, only a custom of piety and a custom of modesty, it is possible to seek principles to rely upon and to permit it in France, for the Jewish situation has already reached a breaking point, and if we do not grab hold of tried and proven educational methods—like those of the organization, “Ezra” in Germany, and the organization, “Yeshurun” in France—Torah will, G-d forbid, be forgotten.

שם

ולכן הוריתי למנהיגי הארגון "ישורון" שיכולים לסמוך על גדולי אשכנז, שהיו בקיאים

בחכמת החינוך וידעו רוח בנות הדור שהתחנכו בבתי ספר ולמדו לשונות ומדעים, שיש להן רגש של כבוד עצמאי והן רואות עלבון ודחיפה לחוץ למחנה באיסור שאוסרים עליהן להשתתף בזמירות קודש.

Ibid.

And therefore I instructed the administration of the organization, “Yeshurun,” that they may rely upon the great German authorities, for they are pedagogical experts and they understand the nature of the young women of this generation who have been institutionally educated and have studied languages and science and they possess a spirit of independence. They would feel afflicted and pushed away from the Jewish community if they would be prohibited from participating in singing religious songs [together with men].

שם

ולכן התירו לנשים להשתתף בזמירות של שבת.
ואנו רואים ויודעים כי גדולי אשכנז הצליחו בחינוך הבנות ונשים צעירות יותר מגדולי שאר הארצות.
ובאשכנז ראינו נשים מלומדות ובעלות דרגא השכלה גבוהה, שהיו חרדות על דת ישראל ומקיימות את המצוות בהתלהבות.
ומשום כך אין אני מרהיב לאסור מה שהתירו הם, ובכגון דא נאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך.
וכעין מה שכתב המרדכי: ובעונותינו שאנו מפוזרים בארצות שונות ועת לעשות לה' הפרו תורתך הלכך אין אנו נוזהרים מללמוד בשמיעת שיר נשים ארמאיות, והובא במעיו"ט בברכות שם.
ואף שיש לחלק בין הנושאים, מ"מ הטעם אחד הוא, שבארצות כמו אשכנז וצרפת הנשים מרגישות עלבון ופגיעה בזכויותיהן אם נאסור עליהן להשתתף בעונג שבת ע"י זמירות קודש.
ודבר זה מובן למי שמכיר טבע הנשים במדינות הללו.
והאיסור יוכל לגרום לריחוק הנשים מן הדת, חלילה.
ובפירוש התניתי במכתבי להנ"ל, שאין לכוף על הנשים שצריכות להשתתף בזמירות קודש, ואם יתרצו להחמיר על עצמן, חלילה ללעז עליהם [עמוד ריט] ולהתלוץ בהן, שהרי סוף מנהג אבותינו הקדושים בידן שנזהרו מלהתיר לנשים אפילו זמירות קודש.
ואמנם מבין אני לרוח קצת החרדים המרננים נגד "ישורון", שהם רואים במנהגיו סטיה מן המנהגים שהורגלו בהם באורח חייהם בפולין ובאונגארן.
אולם הם מעלימים עיניהם מן המצב בצרפת כמו שהוא.
ליהודים החרדים מן הסוג הישן אין שום השפעה על מהלך החיים, הם מרוכזים בתוך חוגם המצומצם ואינם שמים את לבם לתהליך ההתבוללות העושה שמות גם בקרב החרדים.
אף החרדים שולחים בניהם ובנותיהם לבתי ספר נכריים, ואין להם שום ערובה שיהי בכוחם לעמוד נגד הזרם השוטף ומכלה, הם בוטחים בעצמם ואינם דואגים דאגת מחר לעתידם הדתי של ילדיהם.

Ibid.

And therefore women are permitted to participate in singing Shabbos songs. For we see and know that the great authorities of Germany have succeeded in the education of young women, more so than the great authorities of other countries. And in Germany we have seen learned, academically accomplished women who meet Judaism with trembling and fulfill the mitzvot with passion. As a result, I will not prohibit that which was permitted, and in such an instance we would say, "It is a time to act for G-d; they have nullified your Torah."...

...And I have explicitly stipulated in my letter that one should not force upon women the need to participate in the religious songs. If they wish to be stringent upon themselves, it is forbidden to mock and scorn them, for in the end, the custom of our saintly ancestors is in our hands. For they were wary of permitting women to sing even religious songs. And indeed, I understand the feelings of the Chareidim who protest "Yeshurun," for they perceive its practices as veering from the customs that they follow in their lives in Poland and Hungary. However, they are closing their eyes to the situation in France as it truly is. The Chareidim of the "old guard" have no influence on the lifestyles [of the young]. They focus exclusively on their narrow sphere and pay no attention to the development of the confusion that is wreaking havoc even within Chareidi circles. The Chareidim, too, send their sons and daughters to secular schools and have no guarantee that it will be within their ability to stand opposite the flow of destructive influences. They are confident and do not worry about what challenges tomorrow may pose for the religious future of their children.